

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים

בראשית ל"ב:ב-ל"ג

(ב) וַיַּעֲקֹב הֵלֵךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מַלְאָכֵי אֱלֹהִים: (ג) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָם מִחֲנֵה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם הַמְּקוֹם הַהוּא מְחַנְיָם: {פ}

(ד) וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו אֶל־עֵשָׂו אָחִיו אֶרְצָה שְׂעִיר שָׂדֵה אֲדוּם: (ה) וַיִּצְוּ אֹתָם לֵאמֹר כֹּה תֹאמְרוּן לְאֲדֹנָי לַעֲשׂו כֹּה אָמַר עַבְדְּךָ יַעֲקֹב עִם־לֶבֶן גִּרְתִּי וְאַחַר עַד־עֲתָה: (ו) וַיְהִי־לִי שׁוֹר וַחֲמֹר צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה וְאֲשִׁלְחָה לְהַגִּיד לְאֲדֹנָי לְמִצְא־חַן בְּעֵינֶיךָ: (ז) וַיִּשְׁבוּ הַמַּלְאָכִים אֶל־יַעֲקֹב לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל־אָחִיךָ אֶל־עֵשָׂו וְגַם הֵלֵךְ לִקְרַאתְךָ וְאַרְבַּע־מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ: (ח) וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיִּצַּר לוֹ וַיִּחַץ אֶת־הָעַם אֲשֶׁר־אִתּוֹ וְאֶת־הַצֹּאן וְאֶת־הַבְּקָר וְהַגְּמָלִים לְשְׁנֵי מַחֲנוֹת: (ט) וַיֹּאמֶר אִם־יָבֹא עֵשָׂו אֶל־הַמַּחֲנֵה הָאֶחָת וְהִפְּהוּ וְהָיָה הַמַּחֲנֵה הַנִּשְׁאָר לְפָלִיטָה: (י) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וְאֱלֹהֵי אָבִי יִצְחָק יְהוָה הָאֵל אֲלֵי שׁוֹב לְאֶרְצָךָ וְלִמּוֹלַדְתְּךָ וְאִיטִיבָה עִמָּךְ: (יא) קִטְנֹתִי מִכָּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל־הָאֲמֹת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת־עַבְדְּךָ כִּי בְמִקְלִי עָבַרְתִּי אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה וְעַתָּה הֵייתִי לְשְׁנֵי מַחֲנוֹת: (יב) הֲצִילְנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי־יִרָא אָנֹכִי אִתּוֹ פֶּן־יָבֹא וְהִכְנִי אִם־עַל־בָּנָיִם: (יג) וְאַתָּה אֲמַרְתָּ הֵיטֵב אִיטִיב עִמָּךְ וְשִׁמְתִי אֶת־זַרְעֲךָ כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא־יִסְפָּר מֵרֹב: (יד) וַיִּלֶּן שָׁם בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיִּקָּח מִן־הַבָּא בְיָדוֹ מִנְחָה לַעֲשׂו אָחִיו: (טו) עֲזִים מֵאֲתִיָּם וְתִישִׁים עֲשָׂרִים רַחֲלִים מֵאֲתִיָּם וְאִילִים עֲשָׂרִים: (טז) גְּמָלִים מִיַּנִּיקוֹת וּבְנֵיהֶם שְׁלֹשִׁים פְּרוֹת אַרְבָּעִים וּפְרִים עֲשָׂרָה אֲתַנֵּת עֲשָׂרִים וְעִזִּים עֲשָׂרָה: (יז) וַיִּתֵּן בְּיַד־עַבְדָּיו עֵדֶר עֵדֶר לְבָדוֹ וַיֹּאמֶר אֶל־עַבְדָּיו עֲבְרוּ לְפָנָי וְרוּחַ תְּשִׁימוּ בֵּין עֵדֶר וּבֵין עֵדֶר: (יח) וַיִּצְוּ אֶת־הָרֹאשׁוֹן לֵאמֹר כִּי יִפְגַּשְׁךָ עֵשָׂו אָחִי וְשָׂאֲלֶךָ לֵאמֹר לְמִי־אַתָּה וְאָנֹכָה תֵּלֵךְ וְלִמִּי אֵלֶּה לְפָנֶיךָ: (יט) וְאַמְרֹתָ לַעַבְדְּךָ לַיַּעֲקֹב מִנְחָה הוּא שְׁלוּחָה לְאֲדֹנָי לַעֲשׂו וְהִנֵּה גַם־הוּא אַחֲרֵינוּ: (כ) וַיִּצְוּ גַם אֶת־הַשְּׁנֵי גַם אֶת־הַשְּׁלִישִׁי גַם אֶת־כָּל־הַהֲלָכִים אַחֲרָי הָעֲדָרִים לֵאמֹר כַּדְּבַר הַזֶּה תִּדְבְּרוּן אֶל־עֵשָׂו בְּמִצְאָכֶם אִתּוֹ: (כא) וְאַמְרֹתֶם גַּם הִנֵּה עַבְדְּךָ יַעֲקֹב אַחֲרֵינוּ כִּי־אָמַר אֲכַפְּרָה פָּנָיו בְּמִנְחָה הַהִלְכָת לְפָנָי וְאַחֲרַי־כֵּן אֶרְאֶה פָּנָיו אֲוֹלִי יִשָּׂא פָּנָי: (כב) וְתַעֲבֹר הַמִּנְחָה עַל־פָּנָיו וְהוּא לֵן בַּלַּיְלָה־הַהוּא בְּמַחֲנֵה: (כג) וַיָּקָם & בַּלַּיְלָה הוּא וַיִּקָּח אֶת־שְׁתֵּי נַשְׁיוֹ וְאֶת־שְׁתֵּי שִׁפְחָתָיו וְאֶת־אֶחָד עֶשֶׂר יְלָדָיו וַיַּעֲבֹר אֶת מַעְבַּר יַבֵּק: (כד) וַיִּקְחֶם וַיַּעֲבְרֶם אֶת־הַנַּחַל וַיַּעֲבֹר אֶת־אֲשֶׁר־לוֹ: (כה) וַיִּזְתַּר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֹּאבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר: (כו) וַיִּירָא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף־יָרְכּוֹ וַתִּקַּע כַּף־יָרֶךְ יַעֲקֹב בְּהֶאָבְקוֹ עִמּוֹ: (כז) וַיֹּאמֶר שְׁלַחְנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר וַיֹּאמֶר לֹא אֲשִׁלְחֶךָ כִּי אִם־בְּרַכְתָּנִי: (כח) וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַה־שָּׂמָךְ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב:

(כט) וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֵאמָר עוֹד שְׁמִי כִּי אִם־יִשְׂרָאֵל כִּי־שָׂרִיתָ עִם־אֱלֹהִים וְעַם־
אֲנָשִׁים וְתוֹכֵל: (ל) וַיִּשְׁאַל יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הַגִּידָה־נָא שְׁמִי וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶה תִּשְׁאַל
לְשִׁמִּי וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שֵׁם: (לא) וַיִּקְרָא יַעֲקֹב שֵׁם הַמָּקוֹם פְּנִיֵאל כִּי־רָאִיתִי אֱלֹהִים
פָּנִים אֶל־פָּנִים וַתִּנָּצַל נַפְשִׁי: (לב) וַיִּזְרַח־לּוֹ הַשֶּׁמֶשׁ כַּאֲשֶׁר עָבַר אֶת־פְּנּוּאֵל וְהוּא
צֹלַע עַל־יָרְכוּ: (לג) עַל־כֵּן לֹא־יֵאכְלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־גִּיד הַנֶּשֶׂה אֲשֶׁר עַל־כָּף
הַיָּרֶךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי נָגַע בְּכַף־יָרֶךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנֶּשֶׂה:

רש"י על בראשית ל"ב:ב'

ויפגעו בו מלאכי אלהים. מלאכים של ארץ ישראל באו לקראתו ללוותו
לארץ:

רמב"ן על בראשית ל"ב:ד'

נכתבה הפרשה הזאת להודיע כי הציל הקב"ה את עבדו וגאלו מיד חזק ממנו
וישלח מלאך ויצילהו וללמדנו עוד שהוא לא בטח בצדקתו והשתדל בהצלה
בכל יכלתו ויש בה עוד רמז לדורות כי כל אשר אירע לאבינו עם עשו אחיו
יארע לנו תמיד עם בני עשו וראוי לנו לאחז בדרכו של צדיק שנזמין עצמנו
לשלשת הדברים שהזמין הוא את עצמו לתפלה ולדורון ולהצלה בדרך
מלחמה לברוח ולהנצל וכבר ראו רבותינו הרמז הזה מן הפרשה הזאת
כאשר אזכיר (להלן לב ט לג טו): אל עשו אחיו ארצה שעיר בעבור היות נגב
ארץ ישראל על ידי אדום ואביו יושב בארץ הנגב יש לו לעבור דרך אדום או
קרוב משם על כן פחד אולי ישמע עשו והקדים לשלוח אליו מלאכים לארצו
וכבר תפסוהו החכמים על זה אמרו בבראשית רבה (בראשית רבה ע"ה:ג')
מחזיק באזני כלב וגו' (משלי כו יז) אמר לו הקב"ה לדרכו היה מהלך והיית
משלח אצלו ואומר לו כה אמר עבדך יעקב ועל דעתי גם זה ירמוז כי אנחנו
התחלנו נפילתנו ביד אדום כי מלכי בית שני באו בברית עם הרומיים (ספר
החשמונאים א ח) ומהם שבאו ברומה (כך כותב רבינו בויקרא כו טז) והיא
היתה סבת נפילתם בידם וזה מוזכר בדברי רבותינו ומפורסם בספרים
(יוסיפון פרק סה):

רמב"ן על בראשית ל"ב:ה'

כה תאמרון לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב צוה אותם שיאמרו לאדני לעשו
אנחנו שלו או שלוחים אליו ולאמר לו כה אמר עבדך יעקב... ודע כי הכבוד
הזה שהיה יעקב עושה לאחיו בפחדתו לאמר אדני ועבדך בעבור כי המנהג
בצעיר לתת מעלה וכבוד אל הבכור כאלו הוא אביו כאשר רמזה לנו גם

התורה לרבות אחיך הגדול והנה יעקב לקח בכורתו ואת ברכתו ועשו שוטים אותו עליהם ועתה היה מראה לו כאלו אין המכירה ההיא אצלו כלום וכי הוא נוהג בו כבכור ואב להוציא את המשטמה מלבו:

רמב"ן על בראשית ל"ב:ו'

ואשלחה להגיד לאדני להודיע שאני בא אליך למצא חן בעיניך שאני שלם עמך ומבקש אהבתך לשון רש"י (רש"י על בראשית ל"ב:ו') רצה לומר שאינו מוסב למעלה אבל יאמר ואשלחה להגיד לאדני כי אני בא למצוא חן בעיניך ולעשות ככל אשר יצוה אדני ויותר נכון שיוסב למעלה ואשלחה להגיד לאדני שיש לי עושר ונכסים וכבוד לעשות בו חפצך ורצונך ירמוז שישלח לו דורון מהם או שיקח הוא משלו מה שיחפוץ וכן אמר (בראשית ל"ג:ח') מי לך כל המחנה הזה אשר פגשתי ויאמר למצא חן בעיני אדני:

בראשית רבה ע"ה:ג'

(ג) וישלח יעקב (בראשית לב, ד), רב הונא פתח (משלי כו, יז): מחזיק באזני כלב עבר מתעבר על ריב לא לו, שמואל בר נחמן אמר משל לארכי ליסטים שהיה ישן בפרשת דרכים עבר חד ושרי מעיר ליה, אמר ליה קום לך דבישא שכ"ח הקא, קם ושרי מקפח ביה, אמר ליה ניער בישא, אמר ליה דמיה הנה ועוררתניה, כך אמר לו הקדוש ברוך הוא, לדרכו הנה מהלך ואתה משלח אצלו ואומר לו בהכנעה כה אמר עבדך יעקב. רבי יהודה ברבי סימון פתח (ירמיה יג, כא): מה תאמרי כי יפקד עליך ואת למדת אתם עליך אלפים לראש, אמר לו הקדוש ברוך הוא לדרכו הנה מהלך ואתה משלח אצלו ואומר לו כה אמר עבדך יעקב.

רש"י על בראשית ל"ב:ח'

ויירא ויצר. ויירא שמא יהרג, ויצר לו אם יהרג הוא את אחרים (בראשית רבה ותנחומא):

רש"י על בראשית ל"ב:ט'

והיה המחנה הנשאר לפליטה. על כרחו, כי אלחם עמו. התקין עצמו לשלשה דברים, לדורון, לתפלה ולמלקמה. לדורון, ותעבר המנחה על פניו; לתפלה, אלהי אבי אברהם; למלקמה, והנה המחנה הנשאר לפליטה:

רמב"ן על בראשית ל"ב:ט'

והיה המחנה הנשאר לפליטה על דרך הפשט אמר זה באולי כי אמר אולי ינצל המחנה האחד כי בהכותו האחד יברחו האחרים או תשוב חמתו או תבא להם הצלה מאת השם וכן אמרו בבראשית רבה (בראשית רבה ע"ו:ג') למדתך תורה דרך ארץ לא יניח אדם כל ממונו בזוית אחת ורש"י כתב (רש"י על בראשית ל"ב:ט') והיה המחנה הנשאר לפליטה על כרחו כי אלחם עמו התקין עצמו לשלשה דברים לתפלה ולדורון ולמלחמה וראיתי במדרש (קה"ר ט יח) מה עשה זיינם מבפנים והלבישם בגדים לבנים מבחוץ והתקין עצמו לשלשה דברים וכן עיקר והכונה בזה כי יעקב יודע שאין זרעו כלו נופל ביד עשו אם כן ינצל המחנה האחד על כל פנים וגם זה ירמוז שלא יגזרו עלינו בני עשו למחות את שמנו אבל יעשו רעות עם קצתנו בקצת הארצות שלהם מלך אחד מהם גוזר בארצו על ממוננו או על גופנו ומלך אחר מרחם במקומו ומציל הפלטים וכך אמרו בבראשית רבה (בראשית רבה ע"ו:ג') אם יבא עשו אל המחנה האחת והכהו אלו אחינו שבדרום והיה המחנה הנשאר לפליטה אלו אחינו שבגולה ראו כי גם לדורות תרמוז זאת הפרשה:

רמב"ן על בראשית ל"ב:י"ג

ואתה אמרת היטב איטיב עמך אף על פי שהיתה פחדתו פן יגרום החטא אמר עשית עמדי חסדים גדולים שלא הייתי ראוי להם כל שכן שיש לעשות עמי חנם החסד הזה אשר הבטחתני עליו שתיטיב לי ותרבה את זרעי ואין חטאי ראוי למנוע ממני הטובה אשר הבטחתני בה כי גם מתחילה לא הייתי ראוי לה אם עונות תשמור לי ולא הבטחתני עליה בעבור מעשי רק בחסדיך הרבים ... אבל הכל מיראת חטא כי דרך הצדיקים לירא תמיד והיה מתירא אולי אפילו משיצא משם חטא בבואו בברית עם לבן עובד עבודה זרה או בדבר אחר ושגיאות מי יבין:

תורת משה - אלשיך, בראשית ל"ב:ד'

... אמנם הן אמת כי ברכות אביו מה' היו לו ליעקב כמפורש בספר הזוהר באר הטיב. אך יעקב לא אץ מהיות נדון בקרבו אולי גנובות היו עמו והיה צריך לרצות את בעל דינו. אך לא כן הוא יתברך עמו. כי אם נתונים המה לו מאתו יתברך. כי מה' יצא הדבר והוצרך להיות דרך ערמה כמפורש בספר הזוהר (וישלח דף קמ"ו) מקביל אל ענין אדם וחוה עם הנחש...